

Innehåll

Till lärare på högstadieskolor	3
Prata teater	3
Om föreställningen <i>Inga känslor är också känslor</i>	3
Förarbete – Innan ni ser föreställningen.....	4
Påståenden	4
Påståenden	4
Lista <i>bra vs dålig lyssnare</i>	5
Reflektion i helklass.....	5
Testa att vara en bra eller dålig lyssnare	5
Prata i helklass om frågorna	6
Avsluta med en runda.....	6
Efterarbete	7
Minnas tillsammans.....	7
Enskild skrivuppgift	8
Tips på litteratur, podcasts och filmer som rör temat	9

Till lärare på högstadieskolor

Denna samtalshandledning är till dig som är lärare på högstadiet och ska se föreställningen *Inga känslor är också känslor* med din klass. Den består av ett för- och efterarbete och innehåller övningar som kan sätta igång tankar och samtal inför föreställningen och förlänga teaterupplevelsen genom reflektion efter föreställningen.

Prata teater

Nedan finner du en PDF-fil med övningar att göra innan förarbetet. Det går också att välja ut en av övningarna eller hoppa ned till Teaterordlistan i PDF-filen, för att få lite koll på de ord och termer som används inom teater.

<https://dalateatern.se/wp-content/uploads/2019/01/Prata-om-teater.pdf>

Om föreställningen *Inga känslor är också känslor*

Vem lyssnar vi på och vem är det som berättar? Vad är skillnaden på en historia och en berättelse – och hur vet vi vad som är sant och vad som är falskt. Är en skröna lika viktig som en myt – och är en legend något som hänt på riktigt, eller är det hittepå? Hur speglar berättandet vårt samhälle och samtid? Berättar vi fortfarande samma sagor som berättats i generationer? Fanns det på riktigt en råtta i pizzen?

Under 60 minuter kommer Iki och ensemblen att lotsa er genom en värld av lyssnande genom tiderna, med en stark förankring i Dalarna och med tradition kryddat med dans, musik och såklart en hel del ljug. Eller?

Inför för- och efterarbetet

Att ha ett dramapedagogiskt förhållningssätt innebär först att tillämpa övningarna på ett sätt som passar för pedagogen och gruppen. Gruppdynamik ser olika ut för olika grupper, du känner din klass och kan avgöra vad du tror fungerar bäst för dem.

Var noga med att fördela ordet så möjligheten att prata erbjuds för alla. Även för de som kan behöva lite mer tid att formulera ett svar.

Förarbete – Innan ni ser föreställningen

Förarbetet är till för att förbereda eleverna på föreställningen de ska se. Och föreställningen lägger mycket fokus på lyssnandet. Därför kommer här olika förslag på övningar i temat *lyssnande* som ni kan göra tillsammans.

Påståenden

Nedan följer en övning som kan träna eleverna att ta ställning till något och bli medveten, eller påmind, om att vi är lika när det kommer till många saker.

Vi introducerar temat *lyssnande* genom igenkänning och gemenskap.

Instruktion

- ❖ Se till att ha golvutrymme så ni kan göra en stor cirkel med stolar.
- ❖ Ha med en extra stol som är tom.
- ❖ Du läser ett påstående, avslutar med ”byter plats”.
- ❖ De som håller med påståendet byter plats och de som inte håller med sitter kvar.
- ❖ Det sker under tystnad. Ingen kommenterar den andres val.
- ❖ När alla satt sig, läs nästa påstående. Vänta max 3 sekunder mellan påståendena. Det är bra att hålla lite tempo så det inte finns utrymme för att börja diskutera. Däremot kan du som lärare gå tillbaka till några utvalda påståenden att samtala kring efteråt.
- ❖ Om eleverna inte vet vad de ska välja, betona att de väljer utifrån vad de känner just nu och att de alltid kan ångra sig sen.

Testpåståenden

Glass är gott.

Vintern är den bästa årstiden.

Påståenden

Jag tycker om att lyssna.

Det är svårt att lyssna på sådant som inte är intressant eller kul.

Folk är överlag dåliga på att lyssna.

Jag skulle vilja bli bättre på att lyssna.

Jag skulle vilja bli bättre på att få andra att lyssna.

Alla människor har rätt att bli hörda.

Om fler kunde lyssna skulle det bli färre missförstånd.

Jag önskar att många kunde lära sig att lyssna bättre.

Jag kommer ofta på att jag inte har lyssnat så bra som jag borde.

Det är lätt att lyssna om den som berättar brinner för det den berättar.

Det är viktigt att känna sig hörd.

Lista bra vs dålig lyssnare

Övningen kan få eleverna att reflektera och bli medveten om vad det innebär att vara en bra lyssnare genom att förstå varför någon är det, eller inte är det.

Instruktion

- ❖ Dela in i par eller tre i varje grupp.
- ❖ Be dem göra två listor gemensamt. På ena listan ska det finnas med egenskaper som kännetecknar *en bra lyssnare*. Den andra listan ska beskriva egenskaper som kännetecknar *en dålig lyssnare*.

Frågor och anvisningar som kan hjälpa gruppen med vad de ska skriva

- Tänk på ett tillfälle då du känt dig lyssnad till. - Vad gjorde den eller de som lyssnade?
- Vad är det för egenskaper som krävs för att vara en bra lyssnare?
- Fundera sedan på de gånger som någon inte har lyssnat. - Vad gjorde den eller de som inte lyssnade?
- Vad tror du att den eller de tänkte på?
- Varför tror du att den eller de inte lyssnade?
- I övrigt, tänk på något tillfälle då du känt starkt att du inte vill lyssna på den som pratar. Vad har anledningen till det varit då?
- Och tänk på tillfällena då det varit svårt att lyssna på den som pratar, även om du försökt. Varför tror du att det varit så?

Reflektion i helklass

- ❖ Öppna upp samtalet i helklass genom att låta varje par eller trio berätta vad de skrivit ned.
- ❖ Gör två spalter på tavlan med *bra lyssnare/dåliga lyssnare*. Samla in och sammanfatta med klassen.

Testa att vara en bra eller dålig lyssnare

Använd egenskaperna från listan och tavlan. Att testa hur det är i praktiken att inte bli hörd och att reflektera kring det tillsammans, kan ge eleverna djupare förståelse i ämnet.

- ❖ Paren eller trion som skrev listan skall nu testa egenskaperna de skrivit upp och det som ni tillsammans skrivit på tavlan. För att göra det tydligt vem som gör vad, kan varje elev i varje grupp vara en bokstav: Exempel: Varje grupp har en som är A, en som är B och om de är tre - en som är C.
- ❖ All ska berätta om något de känner till väl. Det kan vara en gammal saga som de tre små grisarna/ bockarna bruse, en film, bok, ett spel, ett recept på hur man lagar något eller något de nyligen gjort. Det kan vara så enkelt som vad den gjorde igår kväll eller vill göra snart.

- ❖ Till exempel kan A börja berätta något för B som använder sig av en *dålig lyssnarens* egenskaper. Sen byter de, så B berättar och A blir en *dålig lyssnare*.
- ❖ Är de tre kan A berätta för B, B berätta för C som blir en *dålig lyssnare*, C berättar för A som blir en *dålig lyssnare*. Då kan det vara bra att det blir tydligt vem som är lyssnaren och vem som är talaren. Det går att göra enkelt genom att de sätter sig mittemot varandra, så den tredje parten endast observerar.
- ❖ Den som är lyssnaren kan också använda härskartekniker som att avbryta, ignorera och förlöjliga. Allt är tillåtet förutom att använda kränkande ord, våld eller gå därifrån.
- ❖ Sätt en timer. Är de två kan de få två minuter per person, är de tre kan de få en minut per person.
- ❖ När alla berättat varsin gång och alla testat vara en *dålig lyssnare* testar de att berätta samma sak igen, men den här gången använder de sig av listan som kännetecknar en *bra lyssnare*, i en till två minuter.

Prata i helklass om frågorna

Denna reflektionsstund är sammankopplad med föregående övning och kan vara betydelsefull när det kommer till att ta fasta på vad de nyss upplevt och dra lärdom av det de har gjort.

- Hur kändes det att *inte* bli lyssnad till?
- Hur kändes det att bli lyssnad till?
- Hur kan en människa bli påverkad av att inte få sin röst hörd och att få sin röst hörd?
- Hur kan de relationer man har påverkas utifrån ens förmåga att lyssna och inte lyssna?
- När lyssnar vi och när lyssnar vi inte?
- Varför lyssnar vi mer på vissa än andra?
- Är det viktigt att kunna lyssna? Och i så fall, varför är det viktigt?

Avsluta med en runda

- ❖ Ställ denna fråga till gruppen:
  - Vad tar jag med mig från det här passet?

Efterarbete

Efterarbetet bygger på att minnas tillbaka på det man sett i föreställningen och reflektera tillsammans kring de olika intrycken, samt berätta och koppla till egna erfarenheter.

Minnas tillsammans

- ❖ Dela in i smågrupper. Tre till fyra i varje grupp.
- ❖ Börja med att ge grupperna de här frågorna:
  - Hur såg scenografin ut?
  - Vad hade de för kläder?
  - Vad var det för musik?
  - Vad hade du för känsla från föreställningen när du gick därifrån?
- ❖ Efter att gruppen pratat om frågorna ovan kan de göra en runda där varje person får beskriva en scen som de minns tydligt från pjäsen.
- ❖ Gruppen bestämmer sedan en av scenerna som de vill göra en statybild av och berätta om. Statybilden ska visa vad det är för scen. Alla i gruppen deltar i bilden. Om scenen inte har tre eller fyra karaktärer kan de exempelvis göra statyer som representerar en sak, en tanke, känsla eller något annat de kan komma på.
- ❖ Grupperna visar sedan för klassen, låter klassen gissa vad det kan vara för scen och sedan berättar gruppen vad det var för scen.
  - Alternativ: De berättar vilka scener de pratat om, utan att gestalta som statyer.
- ❖ När alla grupper delat med sig av sina minnen, prata om frågan nedan:
  - Föreställningen laborerar en del kring sanning, myt, rykte, legend eller lögn. Vilka berättelser tror du var sanna och vilka var hittepå?

Frågor att prata om två och två och/ eller i helklass

- Har du ett minne av något du hört när du växt upp som du trodde på då, men som du ifrågasätter idag? Berätta om det.
- När blir något en sanning?
- Finns det olika sanningar? Och i så fall, hur kommer det sig att det är så?
- Hur mycket påverkas vi av platsen där vi växer upp och av de historier vi hör under vår uppväxt?

Enskild skrivuppgift

- ❖ Denna övning kan göras som en enskild skrivuppgift i klassrummet eller som hemuppgift.
- ❖ Det kan vara en uppgift som de lämnar in till dig eller behåller för sig själv. Lämna det valfritt för dem att prata om den för klassen.

Dans- och teaterföreställningen *Inga känslor är också känslor* är bland annat ett resultat av olika berättelser från folk i Dalarna. Regissören Iki Gonzalez Magnusson skickade ut några frågor som de fick svara på, vilket blev grunden till det manus som Iki och ensemblen jobbat utifrån.

Ni kommer att få ta del av samma frågor. Eleverna väljer en eller två av dem som de vill besvara och skriver ned det de kommer på, på ett halvt till ett A4 papper.

1. Har du varit med om något som har förändrat ditt liv?
2. Har du någon gång verkligen känt i din kropp, alltså fysiskt, att du lever?
3. Har du någon gång skrattat helt ohämmat, sådär så att du inte kunde sluta?
4. Hur skulle du beskriva platsen du kommer ifrån eller bor på nu? Vad betyder den för dig?

Vill ni dela med er av era berättelser till oss på Dalateatern skulle vi gärna vilja läsa. Då kan ni skicka texterna till:

susanne.trolleberg@dalateatern.se och
malin.byman@dalateatern.se

Det är inget vi publicerar utan endast för att det är roligt för oss att se det arbete som ni gör. Och vill eleverna vara anonyma går det också bra.

Tips på litteratur, podcasts och filmer som rör temat

Ungdomslitteratur

Lögnernas träd av Francis Hardinge

<https://www.bokus.com/bok/9789132209710/lognernas-trad/>

Sanning eller konsekvens av Annika Thor

<https://www.bokus.com/bok/9789148000448/sanning-eller-konsekvens/>

Vuxenlitteratur

Rättan i pizzan: folksägner i vår tid av Bengt af Klintberg

<https://www.bokus.com/bok/9789113115511/rattan-i-pizzan-folksagner-i-var-tid/>

Glitterspray av Bengt af Klintberg

<https://www.adlibris.com/se/bok/glitterspray-och-99-andra-klintbergare-9789188687357>

Creepypasta – Spökhistorier från internet av Jack Werner

<https://www.adlibris.com/se/bok/creepypasta---spokhistorier-fran-internet-9789132211423>

”Ja skiter i att det är fejk det är förjävligt ändå”: om myter på nätet, fejkade berättelser och vikten av källkritik. Av Jack Werner

<https://www.adlibris.com/se/bok/ja-skiter-i-att-det-ar-fejk-det-ar-forjavligt-anda-om-myter-pa-natet-fejkade-berattelser-och-vikten-av-kallkritik-9789100178932>

Alternativa fakta: hur du påverkar din omgivning när sanningen inte spelar någon roll

Av Scott Adams

<https://www.bokus.com/bok/9789163615603/alternativa-fakta-hur-du-paverkar-din-omgivning-nar-sanningen-inte-spelar-nagon-roll/>

Sanningen: en kort historik om lögnar, fake news och kvalificerat skitsnack

Av Tom Phillips

<https://www.bokus.com/bok/9789177839521/sanningen-en-kort-historik-om-logner-fake-news-och-kvalificerat-skitsnack/>

Podcasts

Osvenskheter

<https://poddtoppen.se/podcast/1533621027/osvenskheter>

Raseriet

<https://poddtoppen.se/podcast/1080636739/raseriet-podden-med-amie-fanna>

Creepypodden med Jack Werner – Avsnitt 81: *Vandringssägner*

<https://www.creepypasta.se/poddmanuskript/avsnitt-81-vandringssagner/>

Berättelser från Västerbotten – Avsnittet *Skrönornas hemvist med Kent Lundholm*
<https://podcasts.nu/avsnitt/berattelser-fran-vasterbotten/skronornas-hemvist-med-kent-lundholm>

Medieborgarpodden – *Är unga bättre på källkritik?*
<https://poddtoppen.se/podcast/1494480318/medieborgarpodden/ar-unga-battre-pa-kallkritik>

UR-program

UR program – *Sanning och konsekvens*
<https://urplay.se/program/203663-ur-samtiden-sanning-och-konsekvens-hotet-mot-sanningen>

UR program - *Källkritik*
<https://urplay.se/program/191017-kallkritik-fejkade-sidor>

Filmklipp och föreläsningar

Dalarnas museum – *Samtal från Ijugarbänken*
<https://dalarnasmuseum.se/verksamhet/lardigmer/samtal-fran-ljugarbanken/>

Dalarnas museums kalendarium för digitala föreläsningar
<https://dalarnasmuseum.se/kalendarium/>